

EXCELLENTE GESPREKSVOERING MET EXCELLENTE LEERLINGEN

DEEL 5:

Implementatietips voor de schoolleider en de
leerkracht

Deze uitgave maakt onderdeel uit van het product 'Excellente gespreksvoering met excellente leerlingen'. Dit product is voortgekomen uit een door 'Expertisecentrum Nederland' en 'BCO Onderwijsadvies' ingediend voorstel ten behoeve van de 'Call for Proposals 2013-2014', uitgezet door School aan Zet.

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan:

School aan Zet

Postbus 556, 2501 CN Den Haag

e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl

Titel: Excellente gespreksvoering met excellente leerlingen

Auteur(s): Cindy Teunissen, Maud van Druenen, Marian Bruggink en Mat Custers

Coördinatie: School aan Zet

Vormgeving en fotografie: Joeri Multimedia

School aan Zet wordt uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van OCW, de PO-Raad en de VO-raad.

IMPLEMENTATIETIPS VOOR DE SCHOOLLEIDER EN DE LEERKRACHT

Deze handreiking biedt een structurele aanpak voor onderwijs aan excellente leerlingen binnen de school. Om te komen tot een effectieve, schoolbrede inzet van deze handreiking zijn op het niveau van de leerkracht en de schoolleider een aantal organisatorische en inhoudelijke voorwaarden te noemen waaraan voldaan zou moeten worden.

Voorwaarden op schoolniveau:

- **Aandacht voor excellentie in visie en beleid.** Besteed in het schoolbeleid expliciet aandacht aan een visie op excellentie. Hoe willen jullie als school omgaan met (passend onderwijs voor) excellente leerlingen? Nog beter zou zijn dit ook in te bedden in het beleid van het samenwerkingsverband. Professionalisering en begeleiding kunnen zo op een hoog niveau georganiseerd en gefaciliteerd worden.
- **Visie op excellentie uitdragen binnen de school.** Draag de schoolvisie (of visie van het samenwerkingsverband) t.a.v. excellentie uit binnen de school, bijvoorbeeld door dit terug te laten komen in teamoverleggen, studiedagen en individuele (functionerings)gesprekken met leerkrachten.
- **Zorg voor facilitering van tijd.** Met name bij het starten en implementeren van de handreiking zullen leerkrachten uren voor voorbereiding van het onderwijs en voor professionalisering nodig hebben. Naarmate langer met de handreiking gewerkt wordt, zijn ook minder (extra) uren nodig.
- **Faciliteer professionalisering van leerkrachten t.a.v. excellentie.** Zorg dat leerkrachten via (interne of externe) scholing kennis op kunnen doen t.a.v. effectief onderwijs voor excellente leerlingen en t.a.v. gespreksvaardigheden aangezien dergelijke leerkrachtvaardigheden van cruciaal belang zijn om goed met deze handreiking te kunnen werken.
- **Formeer een werkgroep excellentie.** In deze werkgroep zijn idealiter personen betrokken vanuit alle lagen van de school (van leerkracht tot intern begeleider tot directie) zodat vanuit alle invalshoeken meegedacht wordt over de invulling van het onderwijs aan excellente leerlingen.
- **Formuleer samen met de werkgroep excellentie een plan voor onderwijs aan excellente leerlingen.** Dit plan beantwoordt vragen als: Hoe selecteren we excellente leerlingen? Welke methode / aanpak hanteren wij voor excellente leerlingen? Organiseren we dit onderwijs binnen of buiten de groep? Hoe evalueren we of het gegeven onderwijs effectief was? De werkgroep excellentie komt gedurende het schooljaar verschillende keren bij elkaar om de voortgang van de uitvoering van het plan te bespreken. Op basis hiervan kan het plan, indien nodig, bijgesteld worden.

- **Start met goede informatievoorziening.** Organiseer, voordat je leerkrachten met de handreiking laat werken, een startbijeenkomst waarin een externe expert of een interne leerkracht die al ervaring heeft met de handreiking uitleg geeft.
- **Ondersteun leerkrachten bij het selecteren van excellente leerlingen.** Zorg dat toetsscores beschikbaar zijn voor leerkrachten en zorg voor ondersteuning (bijvoorbeeld vanuit de intern begeleider) bij het selecteren van excellente leerlingen op basis van die toetsscores en observaties.
- **Bepaal de effectiviteit van het gegeven onderwijs.** Bepaal met de werkgroep excellentie, bijvoorbeeld na een schooljaar, wat het effect geweest is van het gegeven onderwijs aan excellente leerlingen. Dit kan met behulp van toetsscores, maar denk bijvoorbeeld ook aan vragenlijsten die vragen naar de ervaringen van leerlingen en leerkrachten. Stel op basis van deze evaluatie een plan van aanpak voor de volgende periode op. Zet het onderwijs aan excellente leerlingen ook regelmatig op de agenda van teamvergaderingen zodat tussentijds ervaringen gedeeld en plannen bijgesteld kunnen worden.
- **Indien van toepassing, zorg voor afstemming met de plusklas.** Wanneer met een plusklas gewerkt wordt, zorg dat het onderwijs in de plusklas en reguliere klas op elkaar afgestemd worden door overleg te creëren en faciliteren tussen groepsleerkracht en plusklasleerkracht.

Voorwaarden op leerkrachtniveau:

- **Selecteer excellente leerlingen op basis van toetsscores.** Dit zijn doorgaans de leerlingen met een I-score (of A-score) op de Cito LOVS toetsen en/of leerlingen waarvan je door observatie weet dat hij/zij meer aankunnen.
- **Bekijk het reguliere onderwijsaanbod kritisch en schrap waar mogelijk.** Excellente leerlingen hebben vaak niet het volledige reguliere onderwijsaanbod nodig voor bijvoorbeeld rekenen, spelling of taal. Door je in het reguliere onderwijsaanbod te beperken tot de relevante inhoud, creëer je ruimte voor de leerlingen om binnen de groep te werken aan MY POD.
- **Bepaal waar aansluiting bij het reguliere onderwijsaanbod mogelijk is.** Idealiter sluit het onderwerp van MY POD aan bij een thema waar leerlingen in de groep ook mee bezig zijn, bijvoorbeeld bij wereldoriëntatie of een project. Op deze manier is hetgeen de excellente leerling doet met MY POD functioneel voor de rest van de groep.
- **Plan tijd in het rooster voor gesprekken met de excellente leerling.** Het volledig doorlopen van MY POD vergt 6-8 weken. In die periode vinden verschillende gesprekken met de excellente leerling plaats. Kan dit terwijl iemand anders voor jouw groep staat? Kun je de gesprekken tijdens het zelfstandig werken voeren? Zeker met een combinatiegroep is het belangrijk je ervan bewust te zijn dat het werken met de handreiking je dwingt tot het creëren van momenten waarop alle leerlingen zelfstandig werken zodat je met de enkele leerlingen die met MY POD werken gesprekken kunt voeren.
- **Start klein.** Begin met hooguit één of twee excellente leerlingen in een klas en zet hierbij het vernieuwde onderwijsaanbod in. Zodra je als school tot een goede werkwijze gekomen bent, kun je als leerkracht gaan uitbreiden naar meer leerlingen binnen de klas.

- **Bepaal de effectiviteit van het gegeven onderwijs.** Bepaal, bijvoorbeeld na een schooljaar, wat het effect geweest is van het gegeven onderwijs aan excellente leerlingen uit jouw groep. Dit kan met behulp van toetsscores, maar ook met behulp van vragenlijsten die vragen naar de ervaringen van leerlingen en leerkrachten. Geef op basis van jouw ervaringen en resultaten input aan de werkgroep excellente zodat zij een plan van aanpak voor de volgende periode op kunnen stellen.
- **Indien van toepassing, werk samen met de plusklasleerkracht.** Wanneer excellente leerlingen naar een plusklas gaan kan deze handreiking een brug slaan tussen het onderwijs in de reguliere groep en de plusklas. Dan is overleg met de plusklasleerkracht nodig voorafgaand aan en tijdens de periode dat de leerling aan MY POD werkt. Op die manier kun je de inhoud waar de leerling mee aan de slag gaat afstemmen, bepalen wie welke gesprekken met de leerling voert en bepalen hoe jullie het proces en resultaat van MY POD gaan beoordelen.

School aan Zet

Lange Voorhout 20 | 2514 EE Den Haag

Postbus 556 | 2501 CN Den Haag

www.schoolaanzet.nl

